

6. Мельничук А.С. Практическое обучение // Педагогика / Под общ. ред. А.П. Кондратюка. – К.: Вища школа, 1982. – С. 174-199.
7. . А.П. К Ожегов.// Словарь русского языка / Под ред. чл.-кор. АН СССР Н.Ю. Шведовой. – 20-е изд., стереотип. – М.: Руск. яз. – 750 с.
8. Педагогіка:// Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, РВВВ АТ «Віноблдруккарня», 2001. – 200 с.
9. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Педагогічна технологія. /Посібник. – Харків: Основа, 1995. – 105 с.
10. Свистун В.І. Психолого-педагогічні умови удосконалення економічної підготовки студентів вищих аграрних закладів освіти: /Дис... канд. пед. наук. 13.00.02. – К., 1999. – 287 с.
11. Сериков В.В. Образование и личность./Теория і практика проектирования педагогических систем. – М., 1999.
12. Социология: Наука об обществе. //Учебное пособие / Под ред. проф. В.П. Андрищенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков: Основа, 1996. – 688 с.
13. Ткачук С.І. Організаційно-педагогічні умови залучення учнів 8-11 класів до продуктивної праці в учнівських кооперативах./ Дис... канд. пед. наук 13.00.02. – К., 1998. – 174 с.
14. Федоренко І.Т. Дидактические условия оптимизации подготовки учащихся к усвоению новых знаний:// Автореф. дис... докт. пед. наук: 13.00.01 / Киевский гос. пед. ин-т. – К., 1976. – 42 с.
15. Фридман Л.Н., Кулачина Н.Ю. Психологический справочник учителя. – М.: Просвещение, 1991. – 288 с.

Раскрыты технология подготовки младших специалистов в высших аграрных учебных заведениях; профессионально-познавательный интерес направленность личности студента, его ценностные ориентации.

Педагогическое условие, педагогический фактор, педагогическая технология, ценностные ориентации, производственная практика.

The article deals with technology for junior specialists in higher agricultural education, vocational and educational interest orientation of the student's personality, his value orientations;

Pedagogical conditions, pedagogical factors, educational technology, values, industrial practice.

УДК 378.147:632.3/4

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ФІТОПАТОЛОГІЯ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАХИСТ РОСЛИН».

***К.П. Дворак, магістрантка педагогічного факультету
В.А. Кручек, кандидат педагогічних наук, доцент***

Подано характеристику дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» і основних методів навчання, що рекомендовані

для проведення лекційних та лабораторних занять з метою ефективною передачі теоретичних і практичних знань та умінь.

Сільськогосподарська фітопатологія, захист рослин, лекція, методи навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді. На Всесвітній конференції ЮНЕСКО з вищої освіти (Париж, жовтень 1998р.) підкреслювалося, що в сучасних умовах вища освіта є головним чинником, який визначає рівень економічного та соціального розвитку суспільства. Важко переоцінити роль вищої освіти як для економічно розвинутих країн, так і для тих, що слабо розвинені або розвиваються. Від політичної мудрості державних діячів залежить, чи обійме вища освіта домінуюче місце у суспільстві, а відтак, чи буде сприяти його економічному розвитку та гуманізації, чи ні.

Аграрні підприємства різних типів і вища аграрна освіта взаємодіють і збагачують одне одного. Так, вищі аграрні заклади освіти намагаються постійно поліпшувати свою роботу, залучати до викладацької діяльності та наукової діяльності найкращих фахівців, застосовувати новітні технології та засоби навчання. У свою чергу, вища аграрна освіта збагачує світ виробництва новими знаннями, результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, гуманістичними ідеями [2].

Для підготовки кваліфікованого фахівця із спеціальності «Захист рослин» дуже важливим є правильний підбір методів відповідно до мети та змісту навчання спеціальних дисциплін, щоб сприяти розвитку пізнавальних здібностей студентів, озброїти їх уміньми й навичками вмілого використання здобутих знань на практиці, підготувати і підштовхнути до самостійного набуття знань, сформуванню світогляд.

Мета статті: описати основні методи навчання, які доцільно використовувати під час проведення лекційних та лабораторних занять із дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» при підготовці фахівця спеціальності «Захист рослин».

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарська фітопатологія є однією з основних профільюючих дисциплін у підготовці фахівця із захисту рослин. маючи тісний зв'язок з багатьма загальнобіологічними та спеціальними дисциплінами: ботанікою, фізіологією рослин, ґрунтознавством, землеробством, біохімією та біотехнологією рослин, загальною фітопатологією, рослинництвом, селекцією та насінництвом, імунітетом рослин, інтегрованим захистом рослин та ін., що обумовлено спільними об'єктами та методами досліджень.

Мета сільськогосподарської фітопатології як науки полягає у вивченні хвороб сільськогосподарських культур, видового складу

збудників та ареалів їх поширення, діагностичних ознак проявлення хвороб на різних органах рослин, впливу біотичних і абіотичних факторів середовища на розвиток хвороби, джерел та місць резервування інфекції, заходів захисту від окремих хвороб та системи заходів проти хвороб окремої культури.

У процесі вивчення дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» студенти знайомляться з біологічними і екологічними особливостями збудників хвороб сільсько-господарських культур, циклами їх розвитку, способами і методами застосування захисних заходів по зменшенню резервації патогенів і підвищенню стійкості рослин до хвороб [7].

Головна інформаційна магістраль у навчальному процесі вищої школи – це лекція, що сприяє засвоєнню системи знань зі спеціальності, формує широкий професійний кругозір і загальну культуру. Студенти оволодівають сучасною наукою, її методами, проникають у глибини її основних проблем, у логіку й методологію її розвитку; пізнають життєвий потенціал, входять у лабораторію наукового мислення викладача. Викладач відбирає найголовніше, істотне із великого потоку інформації, спрямовує студента на найважливіші питання спеціальності, на аналіз нових наукових проблем, які ще не знайшли відбиття в підручниках, розкриває перспективи певної галузі науки [3]. Під час проведення лекцій з дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» доцільно використовувати пояснювально-ілюстративний метод навчання, коли знання не просто повідомляють, а пояснюють, обґрунтовують, коментують. Викладач робить все, щоб було менше механічного запам'ятовування, а більше розуміння сутності. Цей метод навчання пов'язаний з використанням засобів наочності та репродуктивним характером засвоєння знань. Лекція може вважатися повноцінно підготовленою не тоді, коли наявний її текст, а тоді, коли продумано застосування наочності та підготовлені відповідні матеріали. Окрім наочності, на заняттях можуть застосовуватися технічні засоби навчання (ТЗН). Ефективно реалізувати пояснювально-ілюстративний метод навчання з використанням ТЗН можна підготувавши презентації, з допомогою програми Microsoft PowerPoint, що міститиме матеріал у формі рисунків, фотографій, таблиць, графіків з теми заняття. Показ слайдів презентації обов'язково повинен супроводжуватися поясненнями викладача, коментуванням матеріалу, що демонструється [6]. Так, за даними ЮНЕСКО, той, хто навчається, на слух запам'ятовує приблизно 15% інформації, зором - 25%, при одночасному впливі на слуховий і зоровий апарат - 65%. При цьому значно збільшується швидкість сприйняття інформації [8].

При усіх видах усного викладу знань з дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» варто прагнути до поєднання

їх з іншими методами (застосовуючи в ході викладу демонстрації, ілюстрації, вправ та ін.) і забезпечення максимальної активності студентів шляхом попереднього ознайомлення їх з темою, короткого розкриття мети і плану викладу, постановки в ході викладу питань, що змушують працювати думки студентів.

На основі методу запитань і відповідей під час підготовки фахівця із «Захисту рослин» викладач може підготувати лекцію-конференцію. Її можна провести як науково-практичне заняття, із поставленою проблемою й системою доповідей, на конкретні питання, з тривалістю відповідей 5-10 хв. Кожен виступ репрезентує логічно завершений текст, заздалегідь підготовлений у межах запропонованої викладачем теми. Більш доцільно під час вибору тем для доповідей висвітлювати теми, що відображають нові досягнення, наукові відкриття у захисті рослин, від хвороб на певній культурі. Сукупність представлених доповідей дасть змогу всебічно висвітлити проблему. Наприкінці лекції викладач підбиває підсумки самостійної роботи й виступів студентів, доповнюючи чи уточнюючи запропоновану інформацію, і формулює основні висновки [1].

Доцільним є використання викладачем проблемно-пошукових методів навчання. При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо. Студенти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок [5]. Проблемно-пошукові методи в навчанні застосовуються здебільшого з метою розвитку навичок творчої навчально-пізнавальної діяльності, вони сприяють більш осмисленому і самостійному оволодінню знаннями. Особливо ефективно застосовуються ці методи в тих випадках, коли у студентів сформована культура пізнавальної діяльності, інтересів і здібностей, а також глибокі і міцні знання [4].

Під час проблемної лекції нові знання повідомляють через проблемність питання, завдання чи ситуації. Процес пізнання студентів у співпраці й діалозі з викладачем наближається до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривають через організацію пошуку її розв'язання чи підсумовування й аналізу традиційних і сучасних поглядів [3].

Лабораторні заняття із сільськогосподарської фітопатології повинні сприяти закріпленню теоретичного матеріалу, висвітленого на лекціях, ознайомленню студентів як з діагностичними симптомами

проявлення конкретних хвороб на сільськогосподарських культурах, так і з морфологічними та біологічними особливостями їхніх збудників. Основна мета – навчити студента за макро- і мікроскопічних ознаках уражених органів рослин ставити правильний діагноз, вміти на практиці визначати хвороби та їх збудників і на основі цього – обґрунтувати захисні заходи.

Хвороби сільськогосподарських культур на лабораторних заняттях ми пропонуємо вивчати в такій послідовності: зовнішні ознаки проявлення хвороби на різних органах рослин; збудник хвороби, його систематичне положення; морфологічні й біологічні особливості збудника хвороби, цикл його розвитку, джерела первинної та вторинної інфекції. Варто акцентувати увагу студентів на строках проявлення окремих хвороб, що пов'язані з певними фенофазами розвитку рослин. Вивчення кожного захворювання закінчується замальовуванням основних симптомів його проявлення на різних органах, спороношенням збудника хвороби та цикли його розвитку [7].

Для проведення лабораторних занять необхідно заздалегідь підготувати все необхідне обладнання (мікроскопи, посуд, устаткування), засоби ілюстрації (картинки, таблиці, малюнки). Викладач повинен чітко поставити завдання перед студентами і здійснювати оперативний контроль, надавати допомогу, підтримку і вносити корективи в їхню діяльність.

Використання мультимедійних технологій значно спрощує задачу проведення лабораторного практикуму. Віртуальна реальність дозволяє продемонструвати тим хто навчається явища, що у звичайних умовах показати дуже складно чи взагалі неможливо [6].

Цікавим та пізнавальним є застосування під час проведення занять використання методу дискусії, що вчить самостійно мислити, обстоювати власні погляди, розвиває вміння аналізувати й аргументувати твердження, поважати думку інших і критично оцінювати чужі та власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять ширшу інформацію ніж підручник. Дискусія покликана не лише дати нові знання, а й створити емоційно насичену атмосферу, яка б сприяла глибокому проникненню в істину [1]. Дискусійних питань у фітопатології є значна кількість, тому студенти мають можливість озвучити ті дискусійні теми, що їх зацікавили обговорити їх у колективі.

Дуже важливим під час проведення навчальних занять є метод використання життєвого досвіду студентів. Пізнання та осмислення наукових основ перебігу процесів, які вони спостерігали в житті, чи в яких самі брали участь, викликає інтерес до теоретичних знань,

формує бажання пізнавати суть фактів, явищ, з якими вони зустрічалися у житті [8].

Висновки. Отже, під час проведення лекцій з дисципліни «Сільськогосподарська фітопатологія» доцільно використовувати пояснювально-ілюстративний метод навчання, коли знання не просто повідомляють, а пояснюють, обґрунтовують, коментують.

Список використаних джерел:

1. Корсак К, Зінченко Т. Традиційні уроки та лекції: сучасний стан і перспективи // Вища освіта України. - 2002. - № 3. - С.75
2. Методичний посібник з дисципліни «Методика навчання дисциплінам за напрямом базової освіти 1301 «Агрономія» для підготовки фахівців із спеціальності 8.000005 – «Педагогіка вищої школи» та для викладачів вищих аграрних навчальних закладів. Укладач – Журавська Н.С. – К.: 2005.
3. Методика підготовки та проведення лекцій у Київському національному університеті внутрішніх справ. Методичні рекомендації. За ред. Є.М. Моїсеєва. –К.: 2009
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. - 4 вид. доповнене, 2003р. - 615с.
5. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник. - К.: НПУ, 2003. - 267с
6. Освітні технології: Навч.-метод. посібн./ О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг.ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
7. Сільськогосподарська фітопатологія. Програма навчальної дисципліни для підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.090105 „Захист рослин» у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики України. М.М.Кирик, О.Ф. Антоненко, Ф.М. Матюрін. –К.: - 2010.- 26с.

В статтє даєтсє характеристика дисципліни «Сельскохозяйственная фитопатология» и основных методов обучения, рекомендуемые для проведения лекционных и лабораторных занятий для реализации процесса обучения и эффективной передачи теоретических и практических знаний и умений.

Сельскохозяйственная фитопатология, защита растений, лекция, методы обучения.

The paper is characteristic of the discipline "Agricultural Phytopathology" and basic teaching methods that are recommended for lectures and laboratory exercises for the implementation of the learning process and effective transfer of theoretical and practical knowledge and skills.

Agricultural Phytopathology, Plant Protection, lecture teaching methods.